

massa in geestelijke en stoffelijke ellende weg-zinken.

Door dien ontzettenden nood aangegrepen, traden hier en daar enkele broeders en zusters in vrije associatie op, om, door de liefde Christi gedrongen, in mededoogen uit te gaan, ten einde het Woord des levens te brengen tot wie ten doode wankelden. Menigeen haalde over hun liefde en toewijding de schouders op, denkende: „dat haat toch niets!”

Zoo was het nog vóór enkele tientallen van jaren. En wat grooten ommekeer aanschouwen we nu! Tegenwoordig wordt van vele zijden over Evangelisatie gesproken, en door zeer velen druk er aan „gedaan”. Het getal der Evangelisatie-arbeiders vermeerderd bij den dag, en het Evangelisatie-veld breidt zich al meer uit. Vroeger was het beperkt tot het houden van Zondagsscholen, van knapen- en meisjesverenigingen; thans treden in de groote steden op vaste tijden straatpredikers op; evangelisatiekoren zingen liederen bij den openbaren weg. Een evangelisatie-auto zoekt de meest afgelegen buurten op. Een evangelisatieboot reist de schippers op de eenzaamste wateren na. Zelfs is het denkbeeld reeds geuit van tractaatverspreiding door een vliegtuig!

Deze sterk oplevende beweging hangt samen met het sedert de laatste jaren in wijden kring herleefd besef, dat de cultuur, de groote afgod dezer eeuw, aan 's menschen zielsbestaan geen steunsel, geen voldoening kan geven. Nu de cultuur verlegen liet, grijpt men weer naar de reddende en verrijkende macht der religie. De Heere biedt door deze opkomende beweging aan de belijders Zijns Naams een uitnemende kans. En het strekt tot blijdschap, dat deze geschonken gelegenheid volijverig wordt aangegrepen.

Doch als alleen de kracht van den godsdienst voor vertwijfeling kan behoeven, dan komt het er voornamelijk op aan, dat het geen eigenwillige godsdienst zij; maar een dienen van den Heere naar Zijn heilig Woord. Geen Evangelie van eigen makelij; alleen het volle, onverminkte Evangelie van Gods genade in Christus, vernag artsensij te bieden voor de schrijnende wonden der zonde.

Deze overtuiging heeft de Gereformeerde Evangelisatie in het leven geroepen, welke eerst in „Jachin” en „Filippus”, en later door de samenwerking dezer beide Vereenigingen, in een tweetal congressen tot actie kwam.

Een congres voor Gereformeerde Evangelisatie, wie zou daaraan vóór 25 jaar hebben gedacht! Welk een ommekeer. De kleine Gideonsbende van weleer, geworden tot een groote armee voor den Heiligen Strijd.

Als de uitnemende vrucht dier congressen mag worden geboekt, dat steeds meer wordt erkend: de Evangelisatie is de roeping der georganiseerde Kerk, en in onzen tijd zelfs haar roeping bij uitnemendheid. Zij mag geen zaak van particuliere personen of vereenigingen wezen. Zij behoort uit te gaan van de Kerk. Niet Kerkistisch, maar wel Kerkelijk moet zij wezen. Anders duikt het dilantisme van alle zijden spoedig weer op.

Bij allen Evangelisatiearbeid behoort de band aan het Kerkelijk instituut te worden gesterkt, door het vasthouden aan de belijdenis, door het aanvaarden van ambtelijke leiding en opzicht; en door te arbeiden met de bedoeling, het verlorene bij de kudde van Christus te brengen.

Als een object rijp is voor ambtelijke bearbeiding, trekke de Evangelisatie zich terug.

Kerkelijke Evangelisatie, dat zij ons parool. Niet-kerkelijke Evangelisatie is voor de Kerk een zeer ernstig gevaar. Er zijn nu reeds symptomen, die duidelijk daarop wijzen. Indien de krachtig bruisende Evangelisatiestroom niet in vaste bedding geleid wordt, zal hij spoedig veranderen. In plaats van een bouwende wordt het dan een slopende kracht. Daarom is het ons een oorzaak van groote blijdschap, dat de Generale Synode nu de groote lijnen voor den arbeid der Evangelisatie in een zevental conclusies duidelijk heeft aangewezen.

Onze jubilerende Vorstin sprak in haar Koninklijke boodschap, gericht tot het Congres voor Inwendige Zending, in de maand Juni gehouden, deze treffende woorden: „Moge de zoekende liefde van onzen Heiland u den weg wijzen tot tegemoetkoming aan de diepste behoefte van onzen tijd”.

Deze diepe behoefte werd door H. M. bij een andere gelegenheid aldus omschreven: „dat de waarheid, die in Christus is, de duisternis der menschelijke ellende moge beschijsen”.

Leve het diep in onze ziel, dat de Evangelisatie geen persoonlijke liefhebberij wezen mag, waarin wij naar eigen inzicht kunnen handelen. 't Is het gebod van onzen Koning, waarmede wij Zijn eere te zoeken en Zijn ordinantiën stipt te volgen hebben, opdat de zaak des Konings geen schade lijde.

Weesp.

J. P. TAZELAAR.

De Gereformeerde Zondagsschool.

Wat rijke gunst er ligt in het feit, dat Koningin Emma Beschermvrouwe is van het Nederlandsch Bijbelgenootschap, en Koningin Wilhelmina Beschermvrouwe van het onlangs gehouden Congres

voor Inwendige Zending, kan niet onder woorden gebracht. Het toont, hoezeer het Koninklijk Huis groote belangstelling heeft voor de Evangelisatie.

Bijbelverspreiding is de voornaamste handeling in het Evangelisatiewerk. Daardoor wordt rechtstreeks het geklank des Konings vernomen.

De Evangelisatie mag niet beschouwd als een doos met vakken en vakjes; zij is een eenheid, die organisch moet leven en bestaan. Daarom heeft zij te beginnen met het kind. Bij de jeugd liggen de fijne wortelvezeltjes van den boom van ons volksleven. De conclusie van het eerste Congres luidt terecht, dat de Kerk van de Zondagsscholen als één van de uitnemendste middelen voor haar Evangelisatiearbeid heeft gebruik te maken.

De Zondagsschool oefent voorts n veelzijdigen invloed, wijl het kind den sleutel tot de huisgezinnen biedt. Zulk een schoon instrument moet nu ook op de beste wijze gehanteerd worden. Uit dit besef is de Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging gesproten, die de eere Gods als het hoogste doel stelt ook van dit werk. Op den reeds in 1871 gelegden grondslag, toen de Gereformeerde Zondagsschoolbond werd opgericht, is het type van de Geref. Zondagsschool steeds duidelijker tot openbaring gekomen. In het kroningsjaar van H. M. verklaarde een bestuurslid van „Jachin” bij zijn herbenoeming, dat hij hoopte te werken in de zuivere richting, door de Zondagsschool te leiden op het terrein, waar zij arbeiden moet, n.l. buiten de Kerk. Deze nieuwe toon klomk in veler oor nog onwettend. Allengs echter vond het denkbeeld meer ingang. Wat onder de hoede der Kerk staat, is voorwerp van ambtelijke behandeling. Objecten van Evangelisatie zijn alleen zij, die van alle geestelijke zorg geheel of grotendeels zijn vervreemd. In de Gereformeerde Kerk aan de Loolaan te Apeldoorn werd in 1903 deze gedachte officieel door „Jachin” uitgesproken.

De Zondagsschool had in deze periode een harden strijd om het bestaan te voeren. 't Scheen, alsof zij onder ons haar tijd had gehad. Meer dan honderd werden opgeheven, wijl de meening bij velen zich vastzette, dat zij overbodig en voor de huiselijke opvoeding zelfs schadelijk was.

Toch is ook deze critieke periode een schakel in haar rechte ontwikkeling. Zij mocht niet opgeheven. Zij moest er zijn, maar — als middel ter Evangelisatie. Hieruit vloede nu onmiddellijk voort, de eisch van het kerkelijk verband. Als Evangelisatiemiddel mag zij niet zijn een op zichzelf staand instituut, maar behoort zij te wezen hulpmiddel in den dienst der Kerk.

Aan Zaandam komt de eere toe, in dezen den baanbrekende stap te hebben gedaan. Daar werd voor 't eerst de Zondagsschool in rechtstreeks verband met de Kerk gesteld. Dit kostelijk exempel vond spoedig geheele of gedeeltelijke navolging. Het verband met de Kerk werd ook versterkt, door het feit, dat bijna 200 Kerkeraden op „Jachin's” ledenlijst zich deden inschrijven.

De Zondagsschool trad alzoo zegevierend uit den strijd te voorschijn, en verbief zich tot nieuwen en gezonden bloei. Ministens $\frac{1}{2}$ van de leerlingen zijn thans kinderen uit geestelijk verwaarloosde huisgezinnen.

Na de erkenning van het evangeliseerend karakter en het zoeken van kerkelijk verband, volgde noodzakelijkerwijze de invoering van een methode van arbeid, die aan haar karakter uitdrukking gaf. De Roosters en het Handboek van „Jachin” hebben een evangeliseerende strekking. Door opleidingsklassen tracht men geschoold personeel te vormen. Vervolgklassen werden opgericht, om verband te bekomen tusschen de Zondagsschool en de Catechisatie. In alles wat de beginselen betreft, handelt de Kerkeraad; de Zondagsschoolcommissie, welke door den Kerkeraad daartoe gemachtigd is, verzorgt de huishoudelijke zaken.

Te midden van dezen nieuwen bloeitijd, wordt zij nu weder in een ernstigen kamp gewikkeld, die vooral in de steden haar bestaan zeer bedreigt. Wijl de mannen der revolutie zich nu óók met kracht op het jeugdwerk werpen, zijn vele leerlingen van onze Zondagsscholen afgetrokken. Ook de attractie van de bioscoop en het voetbalveld doen zich duchtig gelden.

Punt van ernstige bespreking werd nu: wat hier-tegen te doen was? Zullen wij óók nieuwe banen openen en ons op attractieve middelen toelagen, om ons aan de tijdsomstandigheden aan te passen?

Het antwoord was: de Gereformeerde Zondagsschool mag niet zijn een stichting, om de kinderen te vermaken, doch moet de jeugd tot de kennis van het Woord Gods brengen. Zij staat, evenals de Gereformeerde Kerk, niet naar uitgebreidheid, maar naar zuiverheid. Trouw aan het beginsel, is eerste eisch van haar voortbestaan.

Ook de opkomende studie der Psychologie oefende invloed op het Zondagsschoolwezen. „Jachin” wil, zoover dit mogelijk is, daarvan profijt trekken, ten einde, meer in de lijn der kinderspsychologie komend, de leerlingen dichter te benaderen. Doch het oog is ook geopend voor de gevaren daaraan verbonden, vooral dat de heilige dingen te plastisch worden behandeld.

De waarschuwing is hier niet overbodig, dat de geestelijke dingen nooit uit natuurlijke motieven kunnen worden opgebouwd.

Vervolgens is herhaaldelijk aan de orde gesteld: de Zondagsschool onder de meer gegoe-de standen. Doch het resultaat in dezen is sober geweest. Vrijwel is het algemeen oordeel, dat zoo deugdelijk de Zondagsschool werkte in de breede volkskringen, zij evenwel voor de kinderen uit de hogere standen niet doeltreffend is gebleken. Deze moeten langs een anderen weg gezocht worden, n.l. door middelen te openen tot conversatie, waardoor Christenen uit de gegoe-de standen kinderen bij zich noodigen, om zóó geleidelijk te komen tot een hartelijk gesprek over de geestelijke dingen. In de Residentie is dit herhaaldelijk en niet zonder zegen beproefd.

Bij de bespreking dezer zaak werd bijzondere nadruk er op gelegd, dat de dienstbaren van Christelijken huize onder de hogere standen toch er naar zouden staan, getrouw en vrijmoedig voor hun beginsel uit te komen.

Hier raken wij het hart aan van allen Evangelisatiearbeid. Prof. Ravinck heeft zeer schoon gezegd: „De belijders des Heeren zullen vanzelf invloed oefenen en evangeliseeren, wanneer zij als echte, diep-Christelijke persoonlijkheden hun alledaagsche en gewone leven leiden”. Wees Christen, beide in uw woord en in uw wandel, ziedaar de onafwijsbare eisch voor alwie evangeliseert. Anders toch zal het verwijt hem spoedig striemen: „Medicijnmeester, genees uzelf!”

Onze Koningin heeft den arbeid der Evangelisatie krachtig voorgestaan, zoo vaak zij in het openbaar, ook voor de grooten der aarde, van haar persoonlijk geloof getuigenis gaf. Zij liet de gelegenheid daartoe niet voorbijgaan. Het persoonlijk getuigenis door woord en wandel, gesterkt door het doen van huisbezoek, overal waar een weg te vinden is, levert de hoofdschlag op dit terrein.

Laat het Christenvolk op de feestdagen met ijver en getrouwheid de kans waarnemen, om ook door ruime tractaatverspreiding de waarheid Gods zooveel en zoover mogelijk uit te dragen. Als de communisten door een „Feestgids” in Oranje-omslag de schare misleiden durven, moeten wij ten minste den moed grijpen, voor de waarheid krachtig uit te komen.

Onze Vorstin heeft getoond, de groote betekenis van het Evangelisatiewerk te verstaan, als Zij de Vereeniging „Jachin” op haar gouden jubileum met een Koninklijke onderscheiding heeft geëerd. Daarin bleek, dat H. M. in de Evangelisatie niet alleen een Christelijk belang ziet, doch haar ook een zaak van nationale betekenis acht.

Zelve heeft Zij godsdienstonderwijs van hare Moeder ontvangen. De moederschool is wel eens genoemd de beste Zondagsschool.

Door 't persoonlijk onderricht van Prinses Juliana in de Bijbelsche Geschiedenis, gaf onze Koningin een beschamend voorbeeld aan zoovele, ook onder ons helaas! in dit stuk nalatige ouders.

De liefde tot de Zondagsschool is H. M. van der jeugd aan ingeplant. In 1887 bracht de Koningin-Moeder met de toen 7-jarige Prinses Wilhelmina een bezoek aan de Zondagsschool te Amsterdam, bij welke gelegenheid de grijze T. M. Looman over het jeugdige Koningskind een zegebede uitsprak, in de tegenwoordigheid van een groot getal Zondagsschoolleerlingen. Voor allen, die er getuigen van waren, een ontroerend oogenblik!

Van haar liefde tot de Zondagsschool heeft de Koningin later op verschillende wijzen blij gegeven, door het bijwonen van de Kerstfeestviering en ook wel door persoonlijk bezoek van zieke kinderen.

Laat dit Vorstelijk voorbeeld ons opwekken, om het schoone werk der Zondagsschool recht te waardeeren. Te meer, omdat door allerlei bemoeiing met ander Evangelisatiewerk de belangstelling voor de Zondagsschool bij velen is verflauwd. Dit achten wij een bedenkelijk verschijnsel.

Al staat de Zondagsschool aan het begin van de breede linie, zij grijpt echter in het centrum van dezen arbeid, wijl zij langs den weg van stille, rustige onderwijzing zich rechtstreeks wendt tot het hart van het kind, d.i. tot de menschelijke ziel. En in de behoudenis veler zielen ligt des Konings heerlijkheid.

Weesp.

J. P. TAZELAAR.

Onder de militairen.

1914 — 1919.

Het was in den nacht van drie op vier Augustus 1914, dat een vreemd geschuifel van voeten op het trottoir mij wekte.

Wat mocht dat wel zijn?

Even opstaan en kijken. En jawel, zonder veel rumoer schoven ze verder, de soldaten, met de blijkbare bedoeling vooral de burgers in hun rust niet te storen.

Den dag daaraan was de stad vol uniformen. Men zei, dat er wel 10.000 soldaten Tilburg waren binnengekomen.

Het beteekende, dat het gemobiliseerde leger langs de grenzen werd gelegd ter bewaking en verdediging.

En onmiddellijk werd hier en elders begrepen,

dat voor de meesten worde. Vooral in Dadelijk v 't eerst in ge leen. De kon en 't was ve van de predil gelegenheden. eenvoudig C boden.

Nog in de den heer Jac Bond van Je le 's Bosch met als voe en als ond Ned. Herv. de heer M. Christ. Kwee een middelpu het bureau ' (erwijl de le den Geref. I staan door ' organisatie v Onderschei Brabant en L van Ds J. Pred. te Am vraagde zitting Van al de ge antwoord ont noemen, maa ner opzettelij René van O landsch Bijbe even te me Ouwenaar, mité, maar o Nederlandsch groote liefde, tot het einde er dankbaar van „De Re boden om, n ontmoet en Noorden, als zeggen voor Naast het burg ontstom commissies, eenigen ond Comité, met Geref. Predik den Bond va slag.

Dit comité in Noord-Br Het spreekt Militaire Bon werkzaamhe in alle kanton zen oprichten houding van doel werd en comité's zich in die richti En met ze Wel waren een bijkans heeft niet lan in nietige ge Door de offe lieren kondt pakken en l geregeld, voo voor 't groots Nu had al het niet zoo steun en me gin af aan dien arbeid was dat het in verband r kers, maar e treden, was e die in 't belz biliseerde sol geteekende h lot alle kanto werden we l hand van He als ons werd laedroeg.

De Militaire het Christelijk soldaten. Daz voor 't schry hun dagblade geschertst, d weer, en elke gehouden wa bed en dank leder Tehu staande uit Vooral onder voorbeeldigen besturen hun